

Bijlagen

Wetsvoorstel Aanbestedingswet

Praktische veranderingen voor inschrijvers

Lisette Oerlemans, Tilburg, mei 2011

Bijlagen

Wetsvoorstel Aanbestedingswet

Praktische veranderingen voor inschrijvers

Lisette Oerlemans, Tilburg, mei 2011

Naam student:	Lisette Oerlemans
Studentnummer:	2008998
Stageverlener:	Appeldoorn Tendermanagement
Afstudeermentor:	De heer mr. M.L. Appeldoorn
Opleiding:	HBO-Rechten
Instelling:	Juridische Hogeschool Avans-Fontys te Tilburg
1 ^e afstudeerdocent:	De heer mr. P. van Harten
2 ^e afstudeerdocent:	Mevrouw mr. Weitering
Stageperiode:	februari 2011 - mei 2011
Publicatie:	mei 2011

Inhoudsopgave

Bijlage A Methode van onderzoek.....	1
Bijlage B Interviews.....	3
Bijlage C Openbare – niet openbare procedure.....	4
Bijlage D Aanbestedingsprocedures	5
Bijlage E Groenboek	6
Bijlage F (1) Consultatiedocument	15
Bijlage F (2) Consultatiedocument	17

Bijlage A

Methode van onderzoek

Onderzoekseenheid

Onderzoekseenheden, individuen of steekproefeenheden zijn de objecten die worden onderzocht, dat wil zeggen die worden beschreven met behulp van een aantal variabelen¹. De onderzoekseenheid in dit onderzoek is de bestaande wet- en regelgeving op het gebied van aanbestedingsrecht en het nieuwe en oude voorstel aanbestedingswet het consultatiedocument, het groenboek betreffende de modernisering van het EU-beleid inzake overheidsopdrachten naar een meer efficiëntere Europese aanbestedingsmarkt en de reacties daarop.

De te interviewen partijen (zie bijlage B voor overzicht) worden informanten genoemd, de te verstrekken informatie heeft niet zozeer betrekking op henzelf, maar op de groep waar zij deel van uitmaken.

Onderzoeksopzet

Methode

Dit onderzoek is voornamelijk een beschrijvend onderzoek: het onderwerp aanbesteden wordt in beeld gebracht zonder dat daar direct een verklaring voor wordt gezocht. Het onderzoek zal ook adviserend van aard zijn. Behalve een situatieschets zal ook een advies worden uitgebracht aan de inschrijvers op aanbestedingen over de manier waarop zij het beste kunnen inspelen op de toekomstverwachtingen.

De strategie die wordt toegepast is zowel desk- als fieldresearch. Deskresearch vanwege het feit dat documenten worden geanalyseerd. Fieldresearch is van toepassing omdat gaande het onderzoeken verschillende betrokken partijen worden geïnterviewd om zo meer 'praktijk informatie' te vergaren.

Verwerking gegevens

De informatie die wordt gevonden tijdens dit onderzoek, zal op verschillende manieren worden verwerkt. De bronnen die gevonden worden tijdens het literatuuronderzoek worden eerst interactief gelezen, en de relevante informatie kan dan worden samengevat. Als relevante informatie wordt beschouwd: de belangrijkste informatie uit het betreffende document, juiste verwijzingen naar citaten of parafrasen, bronvermelding en de naam van de auteur.

Informatie die wordt gewonnen in interviews wordt zoveel mogelijk op de volgende manier verwerkt:

- Inleiding
 - Naam geïnterviewde
 - Functie
 - Evt. bijzonderheden
- Aanleiding van het interview
- Vraag- antwoord
- Conclusie

¹ www.leidenuniv.nl

Het doel van de interviews is het vergaren van kennis en gevoel krijgen bij het onderwerp aanbesteden. Deze kennis wordt gebruikt bij het schrijven van de scriptie maar er zal niet naar de interviews worden verwezen.

Betrouwbaarheid

Om het onderzoek zo betrouwbaar te maken is ervoor gekozen om zo veel mogelijk verschillende bronnen te raadplegen. De betrouwbaarheid van de informatie in de verschillende bronnen kan worden gecontroleerd door ze met elkaar te vergelijken.

Om de betrouwbaarheid van de gebruikte literatuurbronnen extra te waarborgen wordt er gewerkt met een vragenlijst, bestaande uit de hieronder genoemde vragen.

- Wie heeft de tekst geschreven?
- Wat is de achtergrond van de auteur?
- Aan welke organisatie is de auteur verbonden?
- Wanneer is het artikel geschreven?
- Hoe kan de auteur worden bereikt?

Indien een van deze vragen niet of niet correct kunnen worden beantwoord, wordt de betrouwbaarheid van deze bron in twijfel getrokken en zal de bron niet worden gebruikt. Om de betrouwbaarheid van Internetbronnen te kunnen garanderen is ervoor gekozen om gebruik te maken van de checklist “kwaliteit informatie op Internet²”.

Validiteit

Om de validiteit te kunnen waarborgen, moet er onderscheidt gemaakt worden in de verschillende vormen van validiteit, namelijk: constructvaliditeit, inhoudsvaliditeit, criteriumvaliditeit en indrukvaliditeit. Tijdens het onderzoek wordt getracht de hieronder uiteengezette soorten validiteit na te streven.

Bij de **indrukvaliditeit** is het gangbare verstand van ieder normaal functionerend persoon nodig. Van te voren wordt het antwoord bedacht op een bepaalde deelvraag. Achteraf wordt gekeken in hoeverre het antwoord daadwerkelijk afwijkt, en of deze afwijking realistisch is.

Bij **criteriumvaliditeit** moet er een voorspellende waarde zijn. Er moeten meerdere artikelen/uitenzettingen zijn die gelijke conclusies trekken. Hierdoor kan uiteindelijk een valide antwoord worden geven op de centrale vraag en de deelvragen.

Bij de **inhoudsvaliditeit** wordt bepaald of de informatie die wordt gebruikt reëel is voor het onderzoek. Door deze aanpak ontstaat er uiteindelijk een goed en relevant onderzoeksrapport.

Om de **constructvaliditeit** te garanderen wordt beoordeeld of het doel wat gehaald hoort te worden met dit onderzoek haalbaar en passend is. Een bepaalde onderzoeksstijl moet wel geschikt zijn om een bepaald probleem te onderzoeken. Daarnaast moet het onderzoek ook haalbaar zijn.

² H. Driessen, *kwaliteit informatie op internet*, Tilburg: Juridische Hogeschool Avans-Fontys 2008

Bijlage B

Interviews

Naam	Functie	Datum	Onderwerp
N.E. Vodegel	Projectverwerver DMO	18-feb-11	Ervaringen die DMO heeft betreft aanbesteden. Verschillen tussen de theorie (BAO) en de praktijk.
H.J. Mulder	Seniorverwerver DMO	18-feb-11	Ervaringen die DMO heeft betreft aanbesteden. Verschillen tussen de theorie (BAO) en de praktijk.
A.B.C.M.E. Linders	Coördinerend beleidsmedewerker ruimte en wonen VNG	22-feb-11	Visie van VNG op het huidige aanbestedingsbeleid en de nieuwe wet Aanbesteden
M. van Gameren	Stafjurist sector civiel rechtbank Arnhem	23-feb-11	Visie op het huidige aanbestedingsbeleid. Gericht op de rechtsbescherming van partijen
L.A.M.C. van Beek	Medewerker VNO-NCW/ MKB-Nederland	03-mrt-11	Visie van VNO-NCW op het huidige aanbestedingsbeleid en de nieuwe wet Aanbesteden. In samenhang met de reactie van VNO-NCW op het consultatiedocument
W. Möhlmann	Directorate General Internal Market and Services. Europese Commissie	14-mrt-11	Groenboek betreffende de modernisering van het EU-beleid inzake overheidsopdrachten (telefonisch gesprek)
M.F. van Dijk	Ministerie van Economische zaken	08-apr-11	Knelpunten in het huidige aanbestedingsbeleid en oplossingen daarvan volgens het Ministerie van EL&I. Groenboek betreffende de modernisering van het EU-beleid inzake overheidsopdrachten.
M.P.J.G. Daanen	Ministerie van Economische zaken	08-apr-11	Knelpunten in het huidige aanbestedingsbeleid en oplossingen daarvan volgens het Ministerie van EL&I. Groenboek betreffende de modernisering van het EU-beleid inzake overheidsopdrachten.
L. Bontes	Tweede Kamerlid PVV	12-apr-11	Invloed van het Verdrag van Lissabon op het concept 'interne markt'.
J.J.G. van Bommel	Tweede Kamerlid PVV	12-apr-11	Visie op het huidige aanbestedingsbeleid en de nieuwe wet Aanbesteden.

Bijlage C

Openbare – niet openbare procedure

	Openbare procedure	Niet- Openbare procedure
start		Versturen aankondiging van opdracht
aanmelding		Ontvangen aanmeldingen van ondernemers
selectie		Selectie ondernemers op basis van vooraf bekend gemaakte selectiecriteria
Inschrijving	Uitnodigen aangemelde ondernemers een inschrijving te doen	Uitnodigen geselecteerde gegadigden een inschrijving te doen
beoordeling	Vaststellen gunningsbeslissing o.g.v. vooraf bekend gemaakte <u>selectie/</u> gunningcriteria	Vaststellen gunningsbeslissing o.g.v. vooraf bekend gemaakte gunningcriteria
Gunning		Bekendmaken gunningsbeslissing Gunnen opdracht
Afsluiten		Versturen aankondiging gegunde opdracht

Bijlage D

Aanbestedingsprocedures

Onderhandelingsprocedure met voorafgaande bekendmaking

Een procedure van gunning door onderhandeling wordt in het Bao omschreven als een procedure waarbij de aanbestedende dienst met door hem gekozen ondernemers overleg pleegt en door onderhandeling met een of meer van hen de voorwaarden van de overheidsopdrachten vaststelt.³

Bij de onderhandelingsprocedure moeten er op zijn minst drie gegadigden tot de onderhandelingsfase worden toegelaten.⁴

Concurrentiegericht dialogo

Een procedure waaraan alle ondernemers mogen verzoeken deel te nemen en waarbij de aanbestedende dienst een dialoog voert met de tot de procedure toegelaten ondernemers. Dit om een of meer oplossingen te verzoeken die aan de behoeften van de aanbestedende dienst beantwoorden en op grond waarvan de geselecteerde ondernemers zullen worden uitgenodigd om in te schrijven.

Het Bass en de Richtlijn Nutssectoren kennen deze procedure niet, omdat het Bass in alle gevallen een onderhandelingsprocedure mag worden gevolgd.

Onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking

Een onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking is zoals de naam als zegt een aanbesteding die niet algemeen bekend hoeft te worden gemaakt en waarbij de aanbestedende dienst met één of meer door hem zelf gekozen gegadigden overleg pleegt en via onderhandeling de contractuele voorwaarden vaststelt.

Het verschil tussen de concurrentiegericht dialogo en de onderhandelingsprocedure zonder Voorafgaande bekendmaking is dat de aanbestedende dienst bij laatstgenoemde procedure de aanbesteding niet algemeen bekend hoeft te maken en bovendien niet meer dan één gegadigde tot het doen van een inschrijving of tot onderhandelingen hoeft uit te nodigen.

De onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking is zo vormgegeven dat aan de aanbestedende dienst volledige vrijheid wordt gegeven in de wijze waarop hij de aanbesteding inricht. Er gelden bijvoorbeeld geen minimumtermijnen.

Concessie overeenkomst

Een concessie overeenkomst heeft dezelfde kenmerken als een overheidsopdracht maar met een andere tegenprestatie. De tegenprestatie bestaat uit het recht te exploiteren al dan niet gecombineerd met een prijs⁵. De concessie overeenkomst valt niet onder het regime van het Bao.

Prijsvraag voor ontwerp

Een prijsvraag is een procedure die tot doel heeft de aanbestedende dienst een plan of ontwerp te verschaffen dat na een uitnodiging tot mededinging door een jury wordt gekozen, al dan niet met uitreiking van prijzen⁶.

³ Art 1 Bao

⁴ Art 44 lid 3 richtlijn 2004/18/EG jo art. 44 lid 5 Bao

⁵ Art 1 Bao

⁶ Art 1 sub y Bao

Bijlage E Groenboek

In deze bijlage treft u de reactie van het Nederlands Kabinet op het Groenboek betreffende de modernisering van het EU-beleid inzake overheidsopdrachten naar een meer efficiënte Europese Aanbestedingsmarkt ('Het Groenboek').⁷ Voordat echter wordt ingegaan op de Nederlandse reactie volgt eerst een inleiding.

Inleiding

Op 27 januari publiceerde de Europese Commissie 'Het Groenboek'. Een groenboek is een document dat uitgebracht wordt door de Europese Commissie, waarin zij een probleem inventariseert en aanbevelingen doet voor het te voeren beleid. Mede op basis van de binnengekomen reacties kan de commissie een witboek opstellen waarin zij met een concreter voorstel voor een wettekst komt.

De Europa 2020-strategie biedt een visie op de concurrerende Europese sociale markteconomie voor de komende tien jaar. Deze strategie berust op drie prioriteiten:

- Het ontwikkelen van een op kennis en innovatie gebaseerde economie;
- het bevorderen van koolstofarme, concurrerende economie waarin zuinig wordt omgesprongen met hulpbronnen; en
- het stimuleren van een economie met veel werkgelegenheid en sociale en territoriale cohesie.

Meer specifiek wordt met deze strategie de verwachting uitgedrukt dat aanbestedingsprocedures een bijdrage leveren tot het verbeteren van de randvoorwaarden voor bedrijven die willen innoveren, door het beleid voor de vraagzijde te optimaliseren. Dat aanbesteden het bevorderen van de overgang naar een zuinige en koolstofarme economie stimuleert, bijvoorbeeld door een bredere toepassing van groene aanbestedingsprocedures aan te moedigen. Als laatst moeten aanbestedingsprocedures leiden tot het verbeteren van het ondernemersklimaat, vooral voor innovatieve kleine of middelgrote ondernemingen.

In het licht van deze uitdagingen is een werkzame en efficiënte Europese aanbestedingsmarkt noodzakelijk. Veel belanghebbende hebben aangegeven dat het aanbestedingssysteem van de EU moet worden hervormd. In de Single Market Act⁸ heeft de commissie dan ook aangekondigd dat zij op basis van een brede raadpleging uiterlijk tegen begin 2012 wetgevingvoorstellen zal doen.

Reactie van het Nederlandse kabinet

De samenvatting houdt de indeling die 'Het Groenboek' hanteert aan.

1. Waarom speciale regels voor het plaatsen van overheidsopdrachten?

1.1 Aanschaffingen

Het Nederlandse kabinet is van mening dat het toepassingsbereik van de aanbestedingsrichtlijnen 2004/18/EG en 2004/17/EG ("de Richtlijnen") beperkt moet blijven tot aankopen van de aanbestedende dienst.

⁷ Brussel, 27.1.2011 COM(2011) 15 definitief

⁸ 27 oktober 2010 COM (2010) 608

Ten eerste heeft een brede toepassing van de Richtlijnen het gevaar dat een verdere overlap zal ontstaan tussen enerzijds de Richtlijnen en anderzijds andere Europees rechtelijke regelgeving zoals de staatssteunregels en de Dienstenrichtlijn. Daarnaast is het de vraag in hoeverre een uitbreiding van het toepassingsgebied van de Richtlijnen bijdraagt aan meer transparantie en gelijkheid voor die overeenkomsten die op dit moment onder het bereik van de richtlijnen vallen. Het begrip ‘rechtstreeks economisch belang’ kan worden verankerd als criterium voor het toepassingsgebied van de richtlijnen.

1.2 Overheidsopdrachten

Het Nederlandse kabinet is van mening dat het behoud van de huidige structuur van het materiële toepassingsgebied van de Richtlijnen, met zijn indeling in opdrachten voor werken leveringen en diensten wenselijk is.

Op twee onderdelen kan de Commissie wel een verduidelijking geven aan de thans toepasselijke structuur: ten eerste is in bepaalde gevallen behoefte aan verduidelijking of sprake is van een werk een dienst of een levering. In de praktijk blijkt het bovendien vaak lastig te identificeren wat het hoofdvoorwerp van de opdracht is, in het bijzonder wanneer geen sprake is van een specifieke CPV-code⁹. Het tweede onderdeel waar behoefte aan verduidelijking bestaat is het begrip “soortgelijke opdrachten”.

Het Nederlandse kabinet is van mening dat het onderscheid tussen de drie verschillende soorten werk uit de definitie van “opdracht voor werken” uit de Richtlijnen, in de praktijk aan relevantie heeft verloren. Daarnaast kan het begrip “eisen” worden ingevuld aan de hand van de jurisprudentie. In ieder geval dient toekomstige wetgeving de inconsistenties tussen de verschillende taalversies te herstellen, omdat deze verschillen geen enkel juridisch effect hebben

Het Nederlandse kabinet is van mening dat het onderscheid tussen A en B- diensten zoals dat is opgenomen in de huidige Richtlijnen moet worden gehandhaafd. In dat verband is van belang dat het onderscheid tussen beide soorten diensten in de praktijk relevant blijft

Het Nederlandse kabinet is van mening dat in de Richtlijnen rekening moet worden gehouden met de kosten van Europese aanbestedingsprocedures. Het kabinet pleit daarom voor verhoging van de drempelwaarden voor leveringen en diensten, waarmee een betere balans tussen de baten en lasten ontstaat.

Nederland is geen voorstander van wijziging van het huidige systeem van uitgesloten opdrachten

1.3 Aanbestedende diensten

De definitie van publiekrechtelijke instelling is volgens het Nederlandse kabinet voldoende Werkbaar, maar kan op specifieke punten nog worden verduidelijkt. Ten slotte is onduidelijk in hoeverre de zeggenschap die door de aanbestedende dienst kan worden uitgeoefend per concrete opdracht moet worden vastgesteld.

Het Nederlandse kabinet is van mening dat behoefte blijft bestaan aan specifieke regelgeving voor het plaatsen van opdrachten door openbare nutsbedrijven. Ten eerste is de overheid nog steeds volop actief in deze sectoren. Een tweede reden waarom handhaving van de Richtlijnen in deze sectoren noodzakelijk blijft, is gelegen in het feit dat in veel gevallen nog sprake blijft van gesloten markten waarop deze ondernemingen actief zijn.

⁹ Het CPV is een classificatiesysteem voor overheidsopdrachten en geldt binnen de hele Europese Unie.

Het Nederlandse kabinet acht de genoemde criteria nog steeds relevant, omdat aan de hand van deze criteria kan worden getoetst in hoeverre er sprake is van een zeker overheidsprerogatief.

2. Verbetering van het instrumentarium voor aanbestedende diensten

Het Nederlandse kabinet is van mening dat het huidige regelgevende kader zeer gedetailleerd is en weinig flexibiliteit biedt.

2.1 Modernisering van de procedures

Bij de hervorming van de Richtlijnen moet de nadruk liggen op het verbeteren van de toegang tot bestaande kosteneffectieve en innovatieve procedures. Het Nederlandse kabinet is voorstander van het verbreden van de toepassingsmogelijkheden van de onderhandelingsprocedure met voorafgaande bekendmaking. Van belang is wel dat de regeling voor de onderhandelingsprocedure voldoende waarborgen bevat waarmee de gelijke behandeling van inschrijvers wordt gegarandeerd.

Het dynamisch aankoopstelsel zou een kostenefficiënte procedure kunnen zijn wanneer niet elke opdracht binnen een dynamisch aankoopstelsel separaat moet worden aangekondigd. Van belang is dat aanbestedende diensten het stelsel permanent open stellen voor nieuwe toetreders.

Het Nederlandse kabinet stelt voor dat de concurrentiegericht dialogische toelating toe te staan voor complexe opdrachten en niet slechts voor bijzonder complexe opdrachten.

Een van de manieren om te komen tot een efficiënter verloop van aanbestedingen en tot reductie van transactiekosten is het vooraf in kaart brengen van de relevante aankoopmarkt.

Het is wenselijk voor opdrachten met hoge ontwikkelingskosten in de inschrijffase de mogelijkheid te creëren om procedures gefaseerd te laten verlopen. Deze fasering is vooral geschikt om de lasten bij aanbestedingen met aanzienlijke inschrijvings- en beoordelingskosten significant te verminderen.

Het Nederlandse kabinet stelt voor kortere termijnen in te voeren voor de aanschaf van commerciële goederen en diensten om hiermee de duur van procedures te verkorten.

In de praktijk worden bij een openbare procedure met gunningscriterium laagste prijs, de gunningscriteria vaak voor de selectiecriteria getoetst zonder dat dit uitdrukkelijk is beschreven in de richtlijnen. Deze manier van toetsen vermindert de lasten en daarom is het Nederlandse kabinet voorstander van beschrijving van deze mogelijkheid in de Richtlijn.

Het Nederlandse kabinet vindt dat de Richtlijnen uitdrukkelijk moeten toestaan dat rekening kan worden gehouden met eerder opgedane ervaringen met een of meer inschrijvers. Eerdere prestaties van inschrijvers kunnen meewegen bij het bepalen van hun geschiktheid. Van belang is wel dat nieuwkomers een kans krijgen.

2.2 Specifieke instrumenten voor kleine aanbestedende diensten

Het Nederlandse kabinet is van mening dat de Richtlijnen op dit moment zeer gedetailleerd zijn en daarom niet aan de behoeften van (kleine) aanbestedende diensten beantwoordt. Het Nederlandse kabinet is daarom voorstander van vereenvoudiging van de regelgeving zodat aanbesteden ook voor kleine aanbestedende diensten makkelijker wordt. Een dergelijke vereenvoudiging moet zijn gericht op alle aanbestedende diensten. In het kader van vereenvoudiging kan ook worden gekeken in hoeverre meer ruimte kan worden gegeven aan digitale marktplaatsen.

Een invulling van het begrip duidelijk grensoverschrijdend belang is gewenst, waarbij een verdere invulling niet moet leiden tot een verenging van de bewegingsruimte van aanbestedende diensten voor opdrachten die buiten het bereik van de Richtlijnen vallen.

2.3 Publiek- publieke samenwerking

Het Nederlandse kabinet ziet geen noodzaak tot specifieke aanvullende wetgeving op het gebied van publiek -publieke samenwerking. Het Nederlandse kabinet is geen voorstander van de ontwikkeling van een concept met bepaalde gemeenschappelijke criteria voor de vrijstelling van publiek – publieke samenwerking. De voorwaarden waaronder deze vormen van publiek – publieke samenwerking kunnen worden uitgeoefend zijn op dit moment onvoldoende duidelijk ingevuld in de rechtspraak zodat op basis hiervan geen gemeenschappelijke criteria ontwikkeld kunnen worden voor publiek – publieke samenwerking.

2.4 Geschikte instrumenten voor het bundelen van de vraag/ gezamenlijke inkoop

Het Nederlandse kabinet is voorstander van het bundelen van kennis bij met name kleine aanbestedende diensten. Het Nederlandse kabinet ziet geen hinderpalen die gezamenlijke aanbestedingen in de weg staan. Het Nederlandse kabinet ziet een risico wanneer sprake is van ongelimiteerde bundeling van de vraag. Bij bundeling moet een aanbestedende dienst altijd rekening houden met de structuur en de concurrentie op de markt. Uitgangspunt bij vraagbundeling moet zijn dat aanbestedingen zoveel mogelijk worden opgedeeld in onderlinge percelen. Opdrachten die betrekking hebben op homogene producten lenen zich vaak beter voor gezamenlijk aanbesteden dan andere opdrachten. Het Nederlandse kabinet is niet bekend met uitvoeringsproblemen in verband met grensoverschrijdend aanbesteden.

2.5 Problemen in verband met de uitvoering van de opdracht aanpakken

Het Nederlandse kabinet onderschrijft de opvatting van de Commissie dat problemen in verband met de uitvoering van de opdracht ernstige gevolgen kunnen hebben voor de gelijke behandeling van inschrijvers. Uitgangspunt dient te blijven dat contractuele verhoudingen worden overgelaten aan de betrokken partijen binnen de context van het toepasselijke nationale recht. Een tweede actueel vraagstuk is in hoeverre het voor aanbestedende diensten mogelijk is wijzingen door te voeren tijdens het verloop van de aanbestedingsprocedure. Dit leidt in de praktijk tot veel juridische procedures.

Het zou wenselijk zijn dat indien wordt overgegaan tot heraanbesteden een soepelere procedure kan worden doorlopen dan de reguliere procedure

Het Nederlandse kabinet is van mening dat het vaststellen van Europese regelgeving voor de uitvoering van de opdracht geen meerwaarde heeft. Het Nederlandse kabinet is van mening dat de handhaving van de aanbestedingsregels primair door het nationale recht moeten worden gereguleerd.

Het Nederlandse kabinet wil erop wijzen dat het aanbestedingsrecht ziet op de relatie tussen de inkopende overheid en de ondernemer. Hoe bedrijven onderling met elkaar omgaan wordt gereguleerd door onder meer het mededingings- en contractenrecht.

3. Een toegankelijker Europese aanbestedingsmarkt

Belemmeringen voor grensoverschrijdend inschrijven kunnen worden weggenomen door het verminderen van de administratieve lasten voor buitenlandse inschrijvers. Het Nederlandse kabinet is in dat verband voorstander van de invoering van een eigen verklaring.

3.1 Betere toegang voor het midden- en kleinbedrijf

Het Nederlandse kabinet is van mening dat de bepalingen in de Richtlijnen voldoende ruimte bieden om midden- en kleinbedrijf vriendelijk te behandelen, maar dat de toegang tot

overheidsopdrachten verder kan worden verbeterd door procedures effectiever en efficiënter in te zetten.

De toegang van het midden- en kleinbedrijf tot overheidsopdrachten wordt vaak beperkt door onredelijke of te hoge eisen. Het Nederlandse kabinet pleit dan ook voor een proportionaliteitsbeginsel.

Het Nederlandse kabinet is niet van mening dat de maatregelen uit de code van goede praktijken bindend in Europese regelgeving moet worden vastgelegd.

Het Nederlandse kabinet is van mening dat de procedures vereenvoudigd kunnen worden zodat lastenverlichting voor ondernemers kan worden bereikt.

Het Nederlandse kabinet is voorstander van opname van de verplichting in de Richtlijnen dat aanbestedende diensten bij hun aanbestedingsstukken een eigen verklaring ter beschikking stellen die ondernemers bij hun inschrijving kunnen indienen. Dit vormt een belangrijke lastenverlichting voor ondernemers, omdat alleen de geselecteerde gegadigden of de winnende inschrijver bij een aanbesteding bewijsstukken moet overleggen.

Het Nederlandse kabinet onderschrijft dat te strenge omzetvoorwaarden als bewijs van financiële en economische draagkracht problematisch kunnen zijn voor het midden- en kleinbedrijf. Het Nederlandse kabinet is geen voorstander van het vastleggen van maxima in de Richtlijnen voor bepaalde selectiecriteria. Het Nederlands kabinet pleit dan ook voor een proportionaliteitsbeginsel.

Het Nederlandse kabinet vindt het niet wenselijk een verplichting of een optie in de Richtlijnen op te nemen waarmee aanbestedende diensten de winnende inschrijver kunnen dwingen een bepaald gedeelte van de opdracht aan derden uit te besteden.

3.2 Een eerlijke en daadwerkelijke concurrentie waarborgen

Het Nederlandse kabinet onderschrijft het standpunt van de Commissie dat overheden een belangrijke invloed kunnen hebben op de marktstructuren.

Door het vooraf aankondigen van overheidsopdrachten, het stellen van proportionele eisen aan inschrijvers en het verlagen van de lasten van aanbestedingen kan de toegang van inschrijvers tot de markt van overheidsopdrachten worden vergemakkelijkt. Het Nederlandse kabinet is van mening dat geen specifieke instrumenten of initiatieven zijn vereist om het vooraf aankondigen van overheidsopdrachten te verbeteren.

Het Nederlandse kabinet is geen voorstander van het verplicht opnemen van een tweede taal in het bestek. Dit leidt tot onevenredige lastenverzwaring voor aanbestedende diensten.

3.3 Plaatsen van overheidsopdrachten bij ontbreken van mededinging ingeval er uitsluitende rechten gelden

Het Nederlandse kabinet is niet van mening dat uitsluitende rechten in alle gevallen de mededinging in gevaar brengen. Het Nederlandse kabinet is van mening dat de EU-regels de gunning van overheidsopdrachten op basis van uitsluitende rechten moeten blijven toestaan zonder dat daarvoor een aanbestedingsprocedure moet worden gevolgd. Ten aanzien van de overweging van de Commissie dat een dergelijk recht moet worden toegekend op basis van transparantie en mededinging, geldt dat in een voorkomend geval een beroep op artikel 106 lid 2 VWEU of een rechtvaardigingsgrond uit het vrij verkeer kan gelden als rechtvaardiging om geen transparantie en op mededinging gebaseerde procedure te doorlopen.

4. Strategisch gebruik van overheidsopdrachten bij nieuwe uitdagingen

4.1 “Hoe aanschaffen” om de Europa 2020 –doelstellingen te bereiken

Het Nederlandse kabinet is van mening dat in het algemeen voldoende ruimte bestaat voor aanbestedende diensten om de gewenste eisen en specificaties in verband met andere beleidsdoelstellingen in een aanbesteding terug te laten komen. Het is bovendien wenselijk dat objectieve en controleerbare eisen kunnen worden gesteld aan aspecten van het productieproces waarbij specifiek die producten betrokken zijn die voorwerp van een aanbesteding zijn. Ten slotte is het wenselijk dat in artikel 23 lid 6 richtlijn 2004/18/EG ‘milieukeur’ vervangen wordt door ‘keurmerk’.

Aanbesteden aan de hand van functionele specificaties laat de ruimte voor innovatie bij het uitvoeren van de opdracht bij de aannemer. Het verplicht toepassen van functionele specificaties bij bepaalde aanbestedingen beperkt de keuzeruimte voor de aanbestedende dienst en maakt de aanbestedingsregels ingewikkelder, ook wanneer dit slechts in bepaalde gevallen gebeurt.

Het Nederlandse kabinet heeft geen data ter beschikking waaruit blijkt in hoeverre eisen met betrekking tot toegankelijkheid voor personen met een handicap of ontwerpen voor iedereen in de praktijk worden toegepast.

Het Nederlandse kabinet is van mening dat de onderhandelingsprocedure met voorafgaande bekendmaking breder moet worden ingezet. Het toepassen van de onderhandelingsprocedure met voorafgaande aankondiging vergroot de mogelijkheid om rekening te houden met duurzaamheid en innovatie bij het verstrekken van overheidsopdrachten. Ook de concurrentiegerichte dialoog en het uitschrijven van een prijsvraag lenen zich in het bijzonder voor het verkrijgen van een innovatieve oplossing.

Het is volgens het Nederlandse kabinet niet wenselijk om voor overheidsopdrachten die onder de Europese aanbestedingsrichtlijnen vallen, de toegang te beperken tot lokale of regionale leveranciers.

Het Nederlandse kabinet is van mening dat het goed zou zijn om de onderhandelingsprocedure met voorafgaande aankondiging breder in te zetten.

Het Nederlandse kabinet acht het niet wenselijk het gunningscriterium laagste prijs te schrappen, ook niet voor enkele specifieke opdrachten.

Het Nederlandse kabinet is van mening dat in Nederland de mogelijkheden om sociale of milieucriteria in de gunningsfase te laten meespelen worden benut.

Het is wenselijk de levenscycluskosten mee te kunnen nemen als onderdeel van de beoordeling van de inschrijvingen. Het zou behulpzaam zijn als de Commissie een model voor de berekening van de levenscycluskosten ontwikkelt en dat ter beschikking stelt aan aanbestedende diensten en ondernemers.

Het Nederlandse kabinet acht het onwenselijk om sommige algemene contractuele bepalingen op EU-niveau vast te leggen.

De Europese Commissie kan met het aanreiken van modellen en instrumenten voor toezicht op de naleving van de aanbestedende diensten ondersteunen bij het professionaliseren van de inkoopfunctie. In Nederland wordt bij aanbestedingen al vaker naar de Europese normen en certificeringssystemen verwezen.

Het Nederlandse kabinet is van mening dat het Europees regelgevend kader voor overheidsopdrachten geen verplichtingen moet bevatten om bepaalde externe beleidsdoelen te realiseren. Op dit moment kunnen alleen productiekenmerken worden meegewogen die een invloed hebben op de wezenlijke kenmerken van het te leveren product. Het Nederlandse kabinet zou een uitbreiding van deze reikwijdte verwelkomen, zodat voorwaarden gesteld kunnen worden aan het productieproces van de te leveren producten.

Het Nederlandse kabinet is van mening dat bij aanbestedingen alle bedrijven aan dezelfde voorwaarden moeten kunnen voldoen. Die voorwaarden moeten zo min mogelijk lasten voor ondernemers met zich meebrengen en in een goede verhouding staan tot de opdracht.

Het Nederlandse kabinet is van mening dat het verband met het voorwerp van de opdracht moet blijven bestaan. Het toepassen van selectiecriteria die niet in verband staan met het voorwerp van de opdracht leidt tot een onnodige beperking van de mededinging. Het Nederlandse kabinet is voorstander van het handhaven van een verband tussen de gunningscriteria en het voorwerp van de opdracht. Het Nederlands kabinet is van mening dat een verband moet bestaan tussen de contractuele bepalingen betreffende de uitvoering van de overheidsopdracht en het voorwerp van de opdracht dan wel de productie van het specifieke product dat voorwerp is van de opdracht.

4.2 “Wat aanschaffen” ter ondersteuning van de Europa 2020-beleidsdoelstellingen

Inkoop door de overheid wordt de afgelopen jaren steeds meer gezien als een middel om bepaalde maatschappelijk uitkomsten te bereiken. Daarnaast kan de overheid door middel van inkoop een bepaalde maatschappelijke voorbeeldfunctie vervullen. Toch moet een belangrijke kanttekening worden gemaakt bij het gebruik van inkoop voor het behalen van bepaalde maatschappelijke doelstellingen.

Het Nederlandse kabinet is geen voorstander van verplichtingen met betrekkingen tot de toepassing van criteria zoals een percentage ‘groene’ of ‘innovatieve’ aanbestedingen.

Het Nederlandse kabinet is geen voorstander van verplichtingen op EU-niveau met betrekking tot de vraag wat kan worden aangeschaft. Het Nederlandse kabinet is geen voorstander van het vaststellen van nationale verplichtingen met betrekking tot de vraag wat moet worden aanbesteed.

Het is naar mening van het Nederlandse kabinet noch wenselijk noch mogelijk concrete en effectieve wettelijke verplichtingen te stellen aan de mate waarin specifieke criteria worden toegepast.

Het is naar mening van het Nederlandse kabinet niet aan de orde om door middel van regels van de Europese Unie de beslissingsruimte voor publieke organisaties ten aanzien van het inkoopbeleid te beperken. Het is naar mening van het Nederlandse kabinet niet wenselijk dat er dwingende voorschriften worden vastgesteld.

Het Nederlandse kabinet is van mening dat functioneel aanbesteden het beste instrument is om rekening te houden met de best passende technologische oplossing.

Het is naar mening van het Nederlandse kabinet niet wenselijk om met dwingende criteria te werken, omdat dit de markt op een rigide manier inperkt. Voorop staat voor het Nederlandse kabinet dat verplichtingen ten aanzien van wat kan worden aangeschaft niet moeten worden ingevoerd.

4.3 Innovatie

Het Nederlandse kabinet is van mening dat de Richtlijnen aanbestedende diensten voldoende mogelijkheden bieden om innovatiegericht aan te besteden. De aanbestedende dienst heeft wel baat bij stimulerende en faciliterende maatregelen, het bevorderen van

contracten tussen inkopers op dit terrein, het uitwisselen van kennis en ervaring en het ter beschikking stellen van modellen zijn hier voorbeelden van.

Het gebruik van licentiesystemen kan de mogelijkheid vergroten voor het aanleveren van originele oplossingen, omdat dit een grotere groep ondernemingen in staat stelt maatwerk te leveren voor een specifieke opdracht. Daarnaast moet worden ingezet op de mogelijkheid voor ondernemingen om in beslotenheid toelichting te geven op originele oplossingen zodat de drempel voor ondernemingen wordt verlaagd om originele oplossingen in te dienen. Ten slotte is aandacht gewenst voor het zogenoemde "Eigen Initiatief".

Nederland heeft goede ervaringen met projecten in het kader van het Small Business Innovation Research Programma (CBIR), een vorm van precommerciële inkoop die ook 'katalytisch inkopen' ondersteunt. In het Nederlandse CBIR programma is de deelnamegraad van het midden- en kleinbedrijf ongeveer 90%.

4.4 Sociale diensten

Het Nederlandse kabinet is er geen voorstander van dat er in de EU-wetgeving betreffende overheidsopdrachten rekening gehouden dient te worden met de specifieke kenmerken van sociale diensten.

Het voorbehouden van bepaalde opdrachten aan organisaties 'zonder winstoogmerk' is niet wenselijk.

Aanbestedende diensten kunnen de kwaliteit van de uitvoering van de opdrachten voldoende borgen door middel van het geven van een groot gewicht aan de kwaliteitsaspecten van de opdracht bij de gunning. Van belang is dat aanbestedende diensten of de nationale wetgever de bevoegdheden heeft om bepaalde opdrachten niet door marktpartijen te laten uitvoeren en de uitvoering hiervan zelf ter hand neemt.

5. Zorgen voor deugdelijke procedures

5.1 Voorkoming van belangenconflicten

Het Nederlandse kabinet heeft geen behoefte aan een definitie op EU-niveau van het begrip belangenconflict. Het Nederlandse kabinet is van mening dat de huidige waarborgen op EU niveau, vorm gegeven door middel van transparantie- en gelijkheidsbeginsel, voldoende zijn om belangenconflicten te vermijden.

5.2 Bestrijding van vriendjespolitiek en corruptie

Bij overheidsopdrachten bestaat het risico op corruptie en vriendjespolitiek, maar het behoort tot de bevoegdheden van lidstaten om maatregelen hiertegen te nemen. De integriteit van de overheid is gedurende het gehele proces belangrijk. De Richtlijnen bieden waarborg om integriteitschendingen gedurende het aanbestedingsproces te waarborgen.

Het Nederlandse kabinet is van mening dat er geen aanvullende instrumenten in de Richtlijnen noodzakelijk zijn.

5.3 Uitsluiting van "ondeugdelijke" inschrijvers

Art. 45 van Richtlijn 2004/18/EG moet op een drietal punten worden verduidelijkt. Ten eerste zouden de verplichte uitsluitingsgronden op enkele punten moeten worden verduidelijkt. Ten tweede is het wenselijk een termijn vast te stellen in de wetgeving waarbinnen rekening mag worden gehouden met onherroepelijke veroordelingen ten aanzien van de verplichte uitsluitingsgronden. Als laatste zou uitleg moeten worden gegeven aan het begrip 'ernstige beroepsfout'.

Het Nederlandse kabinet is van mening dat aanvullende uitsluitingsgronden niet nodig zijn.

Het Nederlandse kabinet is van mening dat minimumnormen voor strafrechtelijke sancties blijven behoren tot de bevoegdheid van de nationale autoriteiten.

5.4 Voorkoming van ongerechtvaardigde voordelen

Het Nederlandse kabinet is van mening dat er geen specifieke regels op EU-niveau moeten worden vastgesteld betreft de compensatie van de voordelen van bepaalde inschrijvers die in een vroeg stadium betrokken waren bij de ontwikkeling van het project waarop de aanbesteding betrekking heeft.

Traditionele inschrijvers kunnen een kennisvoorsprong hebben op andere inschrijvers. Het gelijkheidsbeginsel biedt hiervoor echter voldoende waarborg.

6. Toegang van leveranciers uit derde landen tot de EU-markt

Het Nederlandse kabinet vindt het wenselijk als meer verdragen worden gesloten waardoor betere toegang ontstaat tot overheidsopdrachten buiten de EU. Het Nederlandse kabinet is van mening dat het niet wenselijk is op de Nederlandse markt voor overheidsopdrachten door middel van algemene Europese maatregelen af te schermen voor onderneming uit landen waar geen verdragen mee zijn gesloten.

Een punt ter overweging is de juridische vormgeving van de aanbestedingsregelgeving. Met het oog op de voorgestelde maatregelen in dit Groenboek is het denkbaar dat een verordening mogelijk meer is toegesneden om het al ver geharmoniseerde aanbestedingsrecht te reguleren dan richtlijnen.

Bijlage F (1)

Consultatiedocument

In deze bijlage wordt een overzicht gegeven van de acht partijen waarvan de reacties op het consultatiedocument zijn uitgewerkt in deze scriptie. Er wordt kort weergegeven wat welke organisatie doet en vanuit welk belang zij op de Aanbestedingswet reageren.

Unie van Waterschappen¹⁰

De Unie van Waterschappen is de vereniging van alle waterschappen in Nederland. Het Uniebureau ondersteunt de vereniging op het gebied van beleidsontwikkeling, belangenbehartiging en lobby bij de EU, het parlement en de ministeries.

Het waterschap heeft de oudste democratische bestuursvorm van Nederland. Deze overheidsinstantie is verantwoordelijk voor het waterbeheer in Nederland. Hierbij hebben de activiteiten van de waterschappen o.a. raakvlakken met ruimtelijke ordening, natuur- en milieubeheer en recreatie. Waterschappen moeten verschillende belangen binnen het waterbeheer zo goed mogelijk op elkaar afstemmen. Zij doen dat samen met het Rijk, de provincies, de gemeente en verschillende belangenorganisaties.

De waterschappen hebben met het aanbestedingsrecht te maken wanneer zij moeten inkopen. Zij zijn dan een aanbestedende dienst.

VNO-NCW/ MKB- Nederland¹¹

VNO-NCW is de grootste ondernemersorganisatie van Nederland. Bij de VNO-NCW aangesloten bedrijven en organisaties vertegenwoordigen 90% van de werkgelegenheid in de Nederlandse marktsector.

VNO-NCW behartigt de gemeenschappelijke belangen van het Nederlandse bedrijfsleven op zowel nationaal als internationaal niveau. Hiertoe onderhoudt VNO-NCW nauwe contacten met de politiek, het openbaar bestuur en andere maatschappelijke organisaties.

VNO-NCW werkt via een gemeenschappelijk beleidsbureau nauw samen met MKB-Nederland. MKB-Nederland is een organisatie van ondernemers uit het midden- en kleinbedrijf die per branche of per regionale of lokale vereniging zijn aangesloten. MKB Nederland is een belangenorganisatie die met de overheid overlegt, onderhandelt en samenwerkt om wetgeving en regels te beïnvloeden zodat deze aansluiten bij de belangen en wensen van het midden- en kleinbedrijf.

VNO NCW en MKB- Nederland vertegenwoordigen (veel) ondernemers. Dit zijn de inschrijvende partijen op aanbestedingen.

G4¹²

Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht werken samen in de G4. De samenwerking van de vier grootste steden van Nederland vindt plaats op verschillende terreinen zoals duurzaamheid, verkeer en vervoer, onderzoek, veiligheid, werk en inkomen en integratie en sociale inclusie. Bovendien werken de G4 samen op het gebied van Europese subsidies.

De G4 staat voor de vier grootste Nederlandse gemeentes. Gemeentes hebben met aanbestedingsrecht te maken wanneer zij moeten inkopen. Zij treden dan op als aanbestedende dienst.

¹⁰ [www.uvw.nl < http://www.uvw.nl/vereniging.html>](http://www.uvw.nl/vereniging.html)

¹¹ [www.vno-ncw.nl < http://www.vno-ncw.nl/over_vnoncw/wat_is_vnoncw/Pages/default.aspx>](http://www.vno-ncw.nl/over_vnoncw/wat_is_vnoncw/Pages/default.aspx)
[www.mkb.nl < http://www.mkb.nl/index.php?pageID=27>](http://www.mkb.nl/index.php?pageID=27)

¹² [www.grotevier.nl < http://www.grotevier.nl/>](http://www.grotevier.nl/)

Nederlandse Vereniging voor Aanbestedingsrecht¹³

De Nederlandse Vereniging voor Aanbestedingsrecht (NVvA) is een onafhankelijk forum voor alle betrokkenen op het gebied van aanbestedingsrecht. De vereniging wil het aanbestedingsrecht in de volle breedte bestuderen, en haar kennis op dat gebied breed uitdragen.

Haar onafhankelijkheid houdt in dat de NVvA geen belangenbehartiger is.

Gemeentelijk Inkoop Platform¹⁴

Het Gemeentelijk Inkoop Platform (GIP) is een ontmoetingsplaats voor gemeentelijke functionarissen die met inkoop te maken hebben. Het doel van GIP is het uitwisselen van kennis en ervaring op het gebied van de gemeentelijke inkoop en de gemeentelijke inkoopfuncties.

Het GIP zal zich meer oriënteren op de belangen van aanbestedende diensten.

Interprovinciaal Overleg¹⁵

Het Interprovinciaal Overleg (IPO) behartigt de belangen van de provincies. Om dit te kunnen doen beschikt het IPO over een uitgebreid netwerk en onderhoud het contacten met onder andere het kabinet en parlement, ministeries, de Europese Unie en maatschappelijke organisaties.

Provincies zijn in een aanbestedingsprocedure de aanbestedende dienst.

Imtech¹⁶

Imtech Nederland levert integrale technologische oplossingen vanuit een multidisciplinaire aanpak. Imtech combineert de werelden van elektrotechniek, ICT en werktuigbouw en bieden intelligente oplossingen in de markten van buildings en industrie. Van consultancy en ontwerp tot realisatie, beheer en onderhoud.

Imtech heeft 25.000 medewerkers en realiseert ruim 4.5 miljard euro aan opbrengsten op jaarbasis. Imtech is een grote speler in de markt. Bij aanbestedingsprocedures vervult Imtech de rol van inschrijvende partij.

Nederlandse Vereniging voor inkoopmanagement¹⁷

De Nederlandse Vereniging voor Inkoopmanagement (NEVI) is een netwerk van en voor inkoopprofessionals. Het netwerk omvat diverse actieve kringen, platforms en secties, biedt (vak)opleidingen, trainingen en seminars, en organiseert uiteenlopende activiteiten waar professionals elkaar ontmoeten.

Het netwerk van NEVI is voor inkopers. Dit zijn de aanbestedende diensten.

¹³ [www.aanbestedingsrecht.org](http://www.aanbestedingsrecht.org/?page=45) < <http://www.aanbestedingsrecht.org/?page=45>>

¹⁴ [www.winadvies.nl](http://www.winadvies.nl/page/45/gip.html) < <http://www.winadvies.nl/page/45/gip.html>>

¹⁵ [www.ipo.nl](http://www.ipo.nl/de-activiteiten-van-het-ipo) < <http://www.ipo.nl/de-activiteiten-van-het-ipo>>

¹⁶ [www.imtech.eu](http://imtech.eu/NL/corporate/About-Imtech.html) < <http://imtech.eu/NL/corporate/About-Imtech.html>>

¹⁷ [www.nevi.nl](http://www.nevi.nl/over_nevi/NEVI/) < http://www.nevi.nl/over_nevi/NEVI/>

Bijlage F (2)
Consultatiedocument

REACTIES CONSULTATIEDOCUMENT								
Uitgangspunten								
Partijen	Unie van Waterschappen	VNO-NCW / MKB-Nederland	G4 (Utrecht, Amsterdam, Den Haag, Rotterdam)	Nvva	GIP	IPO	Imtech	NEVI
Wijze van implementatie	x	De toegankelijkheid van het wetsvoorstel is verbeterd en de opzet is logischer dan het vorige wetsvoorstel. VNO-NCW en MKB-NL zetten vraagtekens bij de gemaakte keuze om richtlijn 2004/17/EG in ditzelfde voorstel te implementeren.	De G4 hebben niet beoordeeld of de Aanbestedingswet op alle punten een juiste implementatie vormt van de Aanbestedingsrichtlijnen. Wel beoordelen de G4 het positief dat de twee Nederlandse besluiten nu vervangen worden door één aanbestedingskader.	De Nvva acht de benadering van het wetsvoorstel van wet erg 'nationaal denkend'. De MvT concentreert zich te zeer op het realiseren van de beste prijs/kwaliteitverhouding. In de MvT ontbreekt een verwijzing naar primaire doelstellingen	De aanvullingen ten opzichten van de twee besluiten zijn niet significant. Voorts valt op dat het taalgebruik tussen Richtlijn, Bao en wetsvoorstel onderlinge verschillen vertoont, wat in de praktijk tot belangrijke interpretatieconflicten kan leiden. Tekst moet beter worden vertaald.	De wijze waarop de Richtlijnen worden geïmplementeerd is een goede zaak. De compactheid van de wetgeving en vooral de aandacht voor het flankerend beleid is prima.	Het wetsvoorstel bevat zowel verwijzingen naar de Richtlijnen als een interpretatieve uitleg van de Richtlijnen. Dat laatste gebeurt echter zonder verwerking van de geldende jurisprudentie op de aanbestedingsregels. Imtech is voorstander van een wetsvoorstel waarin jurisprudentie en prejudiciële beslissingen integraal in de tekst is verwerkt.	NEVI is geen voorstander van het samenvoegen van de twee Richtlijnen in één wet.
Doelstellingen	x	VNO-NCW en MKB-NL onderschrijven de doelstellingen van het aanbestedingsbeleid. Echter wordt betwijfeld of de doelstellingen ook leidden tot het beoogde resultaat.	De G4 zijn blij met de doelstellingen. Echter is niet bij alle doelstellingen duidelijk op welke wijze de Aanbestedingswet een bijdrage zal leveren aan de doelstellingen.	De doelstellingen worden onderschreven. Het is echter de vraag of de doelstellingen worden gehaald. Dat is in grote maten afhankelijk van het flankerend beleid.	Het GIP onderschrijft de doelstellingen. In meerderheid is het GIP geen voorstander van aanbestedingsdrempels onder de Europese drempelbedragen. Innovatie dient geen doelstelling te zijn. Naleving is een verplichtingen die voortvloeit uit het Verdrag. Het kan dus niet tot het beleid behoren om naleving na te streven. Wel toezicht tot naleving. Rechtsbescherming hoort niet thuis in de Aanbestedingswet.	Prima.	Imtech onderschrijft de doelstellingen. Welke verbeteringen er zijn geconstateerd op het punt van naleving is een raadsel. Ten aanzien van rechtsbescherming wordt opgemerkt dat deze een lachertje is.	NEVI is van mening dat een nieuwe Aanbestedingswet moet zorgen voor de verankering van professioneel opdrachtgeverschap. NEVI stelt voor doelstellingen voor het inkoopbeleid te formuleren op basis van de hoofdlijnen.
Flankerend beleid 1	De wet valt of staat bij het formuleren van goed flankerend beleid. Er worden in de wet wat losse onderwerpen genoemd maar hiervan ontbreekt concreetheid en samenhang.	De balans is doorgeschoten naar te veel niet verplicht na te leven beleid. Zolang de professionaliteit van aanbestedende diensten verregaand tekort schiet, zijn bedrijven hiermee niet geholpen en is een meer normerende aanpak noodzakelijk.	Het is niet duidelijk welk flankerend beleid het Ministerie allemaal in gedachten heeft. De G4 willen duidelijkheid over de status van het flankerend beleid.	De Nvva vraagt zich af wat de status is van het flankerend beleid.	Buitengewoon mager.	Door de wet en de maatregelen in het kader van flankerend beleid uit elkaar te trekken ontstaat er een compacte duidelijke wet met daarbij makkelijk aan te passen en aan te vullen flankerend beleid.	Dit voorstel vraagt een hoge mate van flankerend beleid. Er wordt in het wetsvoorstel een koppeling gelegd naar fasering in de aanbestedingsprocedure. Dat vergemakkelijkt de eenduidige ontwikkeling van flankerend beleid. Het wetsvoorstel had nog wat kunnen worden uitgebreid.	NEVI is blij dat de inkoop- en aanbestedingspraktijk niet wordt overgereguleerd. Ten aanzien van het flankerend beleid bestaat nog wel de nodige onduidelijkheid.
Flankerend beleid 2	TenderNed zal moeten functioneren op het moment dat de wet in werking treedt. Om hierover zekerheid te verschaffen zal dit in de wet kunnen worden opgenomen. Het gebruik van de Eigen Verklaring is een goed middel om de lasten te beperken. Bij duurzaamheid mist een verwijzing naar de duurzaamheidscriteria van VROM. Een aanbestedingsreglement vindt men een goede zaak.	VNO-NCW en MKB-NL stellen voor om in de wet op te nemen dat na een periode van maximaal twee jaar door het Ministerie wordt geëvalueerd of de beoogde doelstellingen wel zijn behaald. Gedacht kan tevens worden aan de oprichting van een Opdrachtgeverssteunpunt aanbesteden waar potentiële opdrachtgevers advies over de keuze van hun aanbestedingsprocedure en inhoud van eisen t.a.v. selectie en gunning kunnen krijgen en een stevig opleidingspakket. Ook kan nog gedacht worden aan een Aanbestedingsautoriteit die laagdrempelig is en bindende beslissingen snel en zorgvuldig kan maken.	De G4 zijn voorstander van flankerend beleid dat ruimte laat voor aanbestedende diensten. De G4 zijn voorstander van het ontwikkelen van een aanbestedingsreglement mits de toepassing daarvan op vrijwillige basis kan gebeuren.	De voorstellen betreffen onder meer het periodiek door de overheid beschikbaar stellen van jurisprudentieoverzichten, het aanbieden van concrete handreikingen met betrekking tot te stellen eisen en selectiecriteria, professionalisering van alle betrokkenen in het aanbestedingsproces tot een verdere digitalisering van het aanbestedingsproces. Professionalisering van inschrijvende marktpartijen. Verplichte toepassing van TenderNed zet andere aanbieders van software buitenspel.	Beleid op het gebied van dossiervorming, contractmanagement, combinatievorming, certificering medewerkers aanbestedende dienst en inkoopadviesbureaus. Ook moet aandacht worden besteed aan interne communicatie binnen aanbestedende diensten en de externe communicatie tussen aanbestedende diensten en inschrijvende partijen.	Handreikingen met betrekking tot het omgaan met het proportionaliteitsbeginsel. Aanbestedende diensten duidelijk maken dat niet alles d.m.v. raamovereenkomsten of megabestekken hoeft te worden aanbesteed.	Digitalisering van het aanbestedingsproces. Expliciet kiezen voor Tenderend en stoppen met stammenstrijd hieromtrent.	NEVI is voorstander van het inrichten van een faciliteit om gedurende een aanbesteding snel een geïnformeerde 'opinion' te krijgen van een gezaghebbend "College van Wijzen", wat NEVI betreft kan dit college optreden zonder enige formele juridische bevoegdheden.

Algemene beginselen onder de drempel								
Partijen	Unie van Waterschappen	VNO-NCW / MKB-Nederland	G4 (Utrecht, Amsterdam, Den Haag, Rotterdam)	Nvva	GIP	IPO	Imtech	NEVI
Procedures onder de drempel	De algemene beginselen kunnen expliciet in de wet worden opgenomen. Deze beginselen zijn toch al van kracht door vigerend beleid.	VNO-NCW en MKB-NL ondersteunen de keuze om de algemene beginselen in de wet op te nemen en deze expliciet van toepassing te verklaren op alle aanbestedingen waarvoor concurrentie is opengesteld.	Het is niet duidelijk wat er wordt verstaan onder "openstellen voor concurrentie". De G4 gaan er van uit dat hiermee alle procedures worden bedoeld waarbij een openbare oproep tot mededinging wordt gedaan door de aanbestedende dienst. De definitie van het begrip transparantie is niet duidelijk.	De Nvva spreekt haar instemming uit over het opnemen van de algemene beginselen van behoorlijk aanbesteden.	Het GIP vindt dit onnodig. De beginselen vloeien voort uit de Europese verdragen en zijn dus rechtstreeks toepasselijk.	Expliciete opname van de algemene beginselen ook voor onder de drempel is verstrekkend. Er zal veel meer controle op de verschillende onderdelen van een organisatie moeten worden uitgeoefend. IPO is voorstander van een nadere uitwerking.	Imtech vindt het uitstekend.	NEVI is hier zeer tevreden over. De beperking tot "alle aanbestedingen waarvoor concurrentie is opengesteld", is onnodig.
Voordelen	x	Het opnemen van de beginselen onder de drempel kan bijdragen tot een wezenlijke verbetering van de aanbestedingspraktijk, met dien verstande dat moet worden voorkomen dat bij opdrachten onder de drempels publicatieverplichtingen gaan gelden.	x	x	Het GIP vraagt zich af of hiermee niet een bijzonder gevaarlijk nieuw fenomeen in het leven wordt geroepen namelijk "opdrachten waarvoor concurrentie is opengesteld".	Afdwingbaarheid van de algemene beginselen; eerlijker en duidelijker.	Wanneer principes gelden voor alle aanbestedingen zou dat de bekendheid met de beginselen vergroten en zal dat op den duur de professionaliteit moeten verhogen, tot kostenverlagingen en efficiency verhoging moeten leiden.	Opnemen in de wet heeft het voordeel dat er nu binnen alle Aanbestedende diensten uniformiteit in het proces wordt gecreëerd. Dit komt de kwaliteit van inkopen en aanbesteden in Nederland ten goede en zal de kosten voor inschrijvende partijen reduceren.
Problemen	x	Voorzien geen problemen	In zijn algemeenheid zien De G4 geen bezwaren in het opnemen van algemene beginselen.	Niet ondenkbaar is dat de jurisprudentie zich zal uitbreiden. Wellicht leent dit onderwerp zich veel meer voor het flankerend beleid en kan worden volstaan met het vastleggen in de wet dat de algemene beginselen al gelden.	Voor professionele aanbestedende diensten verwacht het GIP geen problemen, aangezien deze ook onder de drempel al aanbesteden. Voor niet-professionele diensten worden wel problemen verwacht, aangezien deze onder de drempel nu vaak nog niet aanbesteden. E.e.a gaat ongetwijfeld capaciteitsproblemen geven, alsmede problemen met de goedkeuring van de jaarrekening.	Het zal vermoedelijk leiden tot meer rechtszaken en jurisprudentie. Een andere implicatie is dat veel aanbestedende diensten hun interne regelgeving hierop aan moeten passen. Het IPO is daarom ook voorstander van de komst van een reglement voor leveringen en diensten.	Met name op lagere aanbestedingsniveaus zullen volgens Imtech problemen ontstaan wanneer daar de noodzakelijke deskundigheid ontbreekt.	Er zal behoefte zijn aan geobjectiveerde punten van houvast, waarmee een situatie in de context van een beginsel kan worden beoordeeld.
Alternatief	De algemene beginselen kunnen verder worden uitgewerkt in de vorm van voorbeelden of handreikingen. Het is van belang in de MvT expliciet de mogelijkheid voor meervoudig onderhands aanbesteden op te nemen.	x	Meer aandacht besteden aan het op lokaal niveau formuleren van aanbestedingsbeleid.		x	Algemene beginselen voor onder de drempel kunnen worden verankerd in daartoe te ontwikkelen flankerend beleid.	x	De algemene beginselen moeten ten principale opgenomen worden in de wet. Dit is een hoeksteen van het wetsvoorstel zonder welke de toegevoegde waarde ten opzichten van het huidige BAO of Bass volledig wegvalt.

Proportionaliteit								
Partijen	Unie van Waterschappen	VNO-NCW / MKB-Nederland	G4 (Utrecht, Amsterdam, Den Haag, Rotterdam)	Nvva	GIP	IPO	Imtech	NEVI
Kosten & uitsluiting	Opnemen van het beginsel in de wet kan bijdragen aan het voorkomen van onnodige kosten en het onterecht uitsluiten van bedrijven.	Het proportionaliteitsbeginsel dient in de beginfase van het aanbestedingsproces ook al in acht te worden genomen, te weten bij het bepalen van de omvang van de opdracht en de keuze van de aanbestedingsprocedure.	x	Het opnemen van een algemeen proportionaliteitsbeginsel zal naar verwachting niet bijdragen aan het voorkomen van problemen met de toepassing van dit beginsel.	Het proportionaliteitsbeginsel dient zeker niet verder te worden ingekaderd. Iedere aanbestedende dienst moet zelf een inschatting kunnen maken welke eisen zij stelt en hoe proportioneel deze zijn ten opzichten van de aan te besteden opdracht. Een handreiking kan een bijdragen leveren aan verdere professionalisering.	Proportionaliteit is door opname van een algemeen artikel in de wet afdwingbaar waardoor aanbestedende diensten genoopt worden bij iedere aanbesteding het proportionaliteitsbeginsel in overweging te nemen.	Wanneer het proportionaliteitsbeginsel mede ziet op evenwichtige contractvoorwaarden zal dat bijdragen aan het voorkomen van onnodige kosten.	NEVI verwacht hiervan een zeer grote bijdrage. Proportionaliteit als principe krijgt door communicatie over en weer tussen Aanbestedende dienst en marktpartijen gestalte.
Problemen	x	VNO-NCW / MKB-Nederland zien geen problemen door het opnemen van het proportionaliteitsbeginsel. Het alleen benoemen van het beginsel zal echter niet leiden tot een betere aanbestedingspraktijk.	De omschrijving van de vele fase waarop het proportionaliteitsbeginsel van toepassing zou zijn, zijn niet uit de wet (of de toelichting daarop) af te leiden.	Het oordeel of er wel of niet proportioneel door een aanbestedende dienst wordt gehandeld, is typisch rechtersrecht. Daarom is het ook opvallend dat het voorstel van wet in artikel 15 stelt dat 'De eisen en voorwaarden die in een aanbestedende dienst [.....] stelt [.....] gaan niet verder dan noodzakelijk is voor een goede uitvoering van de overheidsopdracht.....'. Noodzakelijk is echter niet hetzelfde als proportioneel. Dat gaat veel verder.	Het stellen van eisen en de toets aan het proportionaliteitsbeginsel blijft maatwerk per project.	Tussen decentrale overheden worden regelmatig gezamenlijke aanbestedingen uitgeschreven teneinde bepaalde doelstellingen te bereiken. Dit kan mogelijk leiden tot problemen in relatie tot het proportionaliteitsbeginsel.	Het opnemen van een proportionaliteitsbeginsel levert zeker geen problemen op wanneer onvoldoende duidelijk is wat onder proportionaliteit wordt verstaan. Aanbestedende diensten hebben van nature de neiging om alle regels eenzijdig in hun eigen voordeel uit te leggen. Als niet strak de hand wordt gehouden aan het principe is het een dode letter.	Wetstechnisch gezien is er geen probleem mits het als een algemeen beginsel is geformuleerd. Proportionaliteit is namelijk afhankelijk van de aard en de omvang van de opdracht, inkoop- en aanbestedingsstrategie, wijze van aanbesteden en plaatsen voor: programma van eisen, contractuele voorwaarden, aanbestedingsvoorwaarden en selectiecriteria. Het is bij uitstek een dynamisch begrip, dat zich niet laat vangen door een uitwerking in regelgeving.
Flankerend beleid	Flankerend beleid zal nodig zijn om handreikingen te bieden hoe aan dit beginsel invulling kan worden gegeven.	In het voorstel wordt aangekondigd dat een leidraad proportionaliteit zal worden opgesteld die invulling moet geven aan het proportionaliteitsbeginsel. VNO-NCW en MKB-Nederland vinden het onbegrijpelijk dat de toepassing van deze leidraad vrijwillig zal blijven. Daarnaast zouden ipv. referenties gevraagd moeten worden naar competenties.	De Handreiking die in de toelichting wordt gegeven lijkt een wat bijzonder figuur, alsof achteraf invulling wordt gegeven aan een minder duidelijk wettelijk begrip.	In het flankerend beleid zal goed tot uitdrukking moeten worden gebracht wat proportioneel is en wel in relatie tot die bepaalde opdracht. Een uniform kader voor wat proportioneel is, bestaat niet.	Naar de mening van het GIP dient het proportionaliteitsbeginsel niet te worden vastgelegd maar kan een leidraad worden opgesteld, die als vrijblijvende handreiking eventueel kan worden gebruikt.	Handreikingen zijn de beste bouwstenen die kunnen bijdragen aan diversiteit en maatwerk. Het gaat erom dat ergens concrete voorbeelden zijn te vinden of dat er concrete informatie te halen is tussen wat wel en wat niet mogelijk is.	Bij het formuleren van eisen en voorwaarden voor concrete aanbestedingen moet worden aangeven wat wel en wat niet kan worden verwacht van gegadigden en aangegeven wat de eigen verantwoordelijkheid is en blijft van de aanbestedende dienst.	Flankerend beleid moet tegelijk ruimte bieden en kaders geven. Flankerend beleid moet voldoende abstract zijn en zo nadenken bij de Aanbestedende dienst bevorderen.
Alternatief	x	x	Een vorm van collegiale toetsing of deskundigen die mee kunnen denken over het formuleren van eisen en voorwaarden.		Het stimuleren van een stimulatietoets of marktonderzoek, door middel van het instellen van een onafhankelijke aanbestedingsautoriteit. Door zelfregulatie, door marktwerking.	Alternatief is het verder uitwerken van het proportionaliteitsbeginsel in de wettekst.	x	NEVI heeft geen alternatief.

Uniformiteit								
Partijen	Unie van Waterschappen	VNO-NCW / MKB-Nederland	G4 (Utrecht, Amsterdam, Den Haag, Rotterdam)	Nvva	GIP	IPO	Imtech	NEVI
Uitschrijven van procedures	De Unie van Waterschappen is voorstander van uniformering, zeker als dat gaat in dezelfde vorm als de ARW 2005.	VNO-NCW en MKB-Nederland ondersteunen de keuze om in navolging van de sector werken, in de sectoren leveringen en diensten te komen tot het chronologisch uitschrijven van de regels.	Het lijkt de G4 prima als er abstract uitgeschreven procedures worden vervat in een aanbestedingsreglement Diensten en Leveringen.	De keuze om te komen tot een uniformering van procedures binnen het aanbestedingsrecht is aan te moedigen.	Naar de mening van het GIP gaat het hier niet om procedures, maar om het proces. Het ARW2005 heeft bewezen dat dit zeker nuttig kan zijn, maar puur als hulpmiddel, zonder dogmatisch te worden.	Zowel de aanbestedende diensten als ondernemers zijn gebaat bij een instrument dat duidelijkheid verschaft over de regels die men in een aanbestedingsprocedure dient te volgen. Uniformering is prima zolang het niet conflicteert met de inkoopruimte voor een toegesneden uitvraag, weging en beoordeling.	Imtech ondersteunt dit.	NEVI ziet grote gevaren in het volledig uitschrijven van procedures. Professioneel inkopen vereist pluriformiteit. "voorschrijvende" richtlijnen, zoals de teneur van de ARW voor werken, zijn voor diensten en leveringen gezien de diversiteit van markten en producten onmogelijk op te stellen en te hanteren door de aanbestedende diensten. En dus is een algemene ARD en ARL onmogelijk.
Praktische bijdrage	x	Het uitschrijven van de procedures zal zorgen voor een toegankelijker regelgeving en de kans op fouten verminderen, met name bij minder professionele aanbestedende diensten.	Het aanbesteden wordt vergemakkelijkt en als de beschrijvingen goed zijn zullen ze naar de G4 vermoed vanzelf door de praktijk worden overgenomen.		Dit kan erg nuttig zijn, gezien ook de praktijk met betrekking tot het ARW 2005, maar een en ander is volgens het GIP wel sterk afhankelijk van de maatschappelijke acceptatie.	Het ARW 2005 wordt door de provincies ook voor de opdrachten voor werken onder de drempel breed gebruikt. Het is te verwachten dat een vergelijkbaar instrument voor leveringen en diensten zonder problemen door aanbestedende diensten zal worden toegepast.	Imtech ondersteunt dit.	Volgens NEVI is een algemene ARD/ARL ongewenst omdat dit tot verstarring van het inkoopproces zal leiden. Ook zal dit geen bijdrage leveren aan uniformering onder de drempel.
Status	De Unie van Waterschappen denkt aan een advies, geen bindende status.	Vooraf voor de sector werken betreuen VNO-NCW en MKB-Nederland de keuze om geen verplichting in te voeren tot het toepassen van een van de (gestandaardiseerde) procedures voor nationale aanbestedingen.	Een vrijblijvende methode spreekt meer aan dan de bindende methode.	Het toepassen van deze reglementen moet niet worden verplicht.	De reglementen moeten een vrijblijvende status hebben.	IPO vindt een vrijblijvende status belangrijk.	Bindend.	NEVI is uitgesproken tegenstander van instrumenten met een bindende status.
Alternatief	De Unie van Waterschappen stelt voor om per branche over te gaan tot harmonisatie onder drempel.	x	x	De reglementen zouden naar mening van de NVvA deel moeten uitmaken van het flankerend beleid.	Heldere wetgeving, goede reglementen. Zorg dat leergangen worden gecertificeerd.	Opnemen in de wet, maar men is geen voorstander.	Moeilijke vraag.	NEVI is tegen uniformering als doelstelling.

Integriteit								
Partijen	Unie van Waterschappen	VNO-NCW / MKB-Nederland	G4 (Utrecht, Amsterdam, Den Haag, Rotterdam)	NvVA	GIP	IPO	Imtech	NEVI
Verplicht eigen verklaring	De Unie van Waterschappen is voorstander van het verplicht opnemen van vragen over integriteit van inschrijvers in de eigen verklaring.	VNO-NCW en MKB-NL ondersteunen de introductie van een uniform instrument voor de toetsing van integriteit.	x	x	Naar de mening van het GIP is het beter voor de zogenaamde verplichte uitsluitingsgronden de VOG voor Rechtspersonen te handhaven.	Dit is in lijn met de bepalingen van de Richtlijn over de uitsluitingsgronden en het verdient daarom aanbeveling om het vragen van een eigen verklaring te verplichten.	Daartegen heeft Imtech in beginsel geen bezwaar. Wel is het opnemen van dit soort vragen discutabel omdat er blijkbaar een vooringenomenheid bestaat ten aanzien van de integriteit van marktpartijen. Voor de overheid bestaat er kennelijk niet, althans veel minder een plicht tot integer handelen.	Dit lijkt NEVI vanzelfsprekend en gebeurt op dit moment al op grote schaal. Integriteit heeft in het kader van dit wetsvoorstel alleen betrekking op marktpartijen. Integriteit van de overheid is volstrekt onderbelicht.
Gedragsverklaring	Het draagt bij aan de uniforme toetsing en verbetert de toetsing van integriteit van ondernemers.	De lasten zullen worden verminderd. Daarbij is het wel van belang dat incidenteel inschrijvende bedrijven niet verplicht zullen worden om de covog- verklaring standaard 'op de plank te hebben liggen', nu het Covog niet kan garanderen dat de verklaring binnen twee weken wordt afgegeven.	Een toets op integriteit is meer dan alleen een toets op eventuele veroordelingen.	Een gedragsverklaring aanbesteden als zodanig wordt als een verbetering voor de praktijk aangemerkt, vooral omdat zowel naar het strafrechtelijk verleden van de inschrijver evenals het mededingingsrechtelijk verleden van de inschrijver wordt gekeken. Ook uit het oogpunt van lastenverlichting wordt de eigen verklaring toegejuicht. Hierbij wordt wel opgemerkt dat als een aanbestedende dienst vragen stelt, de ontvangen antwoorden ook moeten worden gecontroleerd.	x	Het is in die zin een verbetering dat de termijnen die voor verstrekking voorzien zijn korter zijn dan voor de verstrekking van de VOG. Dat de verklaring ook andere dan strafrechtelijke feiten zal betreffen is ook een verbetering. Het is goed dat een aanbestedende dienst zelf mag bepalen of hij de gedragsverklaring nodig acht en de ruimte heeft om van de uitsluiting af te zien indien er zwaarwegende redenen voor zijn.	Moeilijk. Mogelijk risico van verleggen van de verantwoordelijkheid naar een laag administratief niveau binnen de marktpartij?	NEVI heeft zijn twijfels bij dit instrument, zeker omdat de praktijk zeer divers is.
Geldigheidsduur	x	VNO-NCW en MKB-NL pleiten voor een covog- verklaring van twee jaar.		De geldigheid van de gedragsverklaring voor één jaar wordt niet als een probleem gezien.	Een periode van 1 jaar is een redelijke periode.	Dit is geen bezwaar.	1 jaar lijkt Imtech te kort.	1 jaar lijkt goed.
Eigen verantwoording	Bij aanwijzingen voor veelzeggende wijzigingen zal het aan de individuele afwegingsbevoegdheid van de aanbestedende dienst moeten worden overgelaten om nadere inlichten in te winnen en om al dan niet tot uitsluiting van die partij over te gaan.	VNO-NCW en MKB-NL vinden het onjuist dat aan aanbestedende diensten wordt overgelaten hoe strikt er gesanctioneerd gaat worden. Hierdoor zullen in de praktijk allerlei ongewenste uitvoeringsverschillen kunnen ontstaan.	De vrijheid van aanbestedende diensten om in sommige gevallen wel of niet uit te sluiten lijkt te worden beperkt door het voorgestelde art. 94.	De NVvA ziet een probleem met betrekking tot de beoordeling door aanbestedende diensten of marktpartijen bij het ontbreken van een gedragsverklaring nu wel of niet moet worden uitgesloten. De eigen beoordeling door aanbestedende diensten kan leiden tot ongelijke behandeling.	Op zich acht het GIP het een goede zaak, zolang dit geen geweld doet aan het gelijkheidsbeginsel. Voorts is het zaak om beleid te ontwikkelen voor het kaderen van deze vrijheid teneinde willekeur te voorkomen.	De aanbestedende dienst die voornemens is een overeenkomst te sluiten met een ondernemer moet zelf in staat zijn de afweging te maken, en het is zijn belang om dit goed te doen. De verantwoordelijkheid voor uitsluiting van een ondernemer bij een derde leggen zou afbreuk doen aan de betrokkenheid van de aanbestedende dienst bij die beslissing.	Overlapping tussen de taken van de Bibob-handhaver en de aanbestedende dienst ligt op de loer.	Een aanbestedende dienst vervult de rol als opdrachtgever en is in deze hoedanigheid te principaal zelf verantwoordelijk na te gaan of een inschrijver de toets der integriteit in het kader van de te vergreven opdracht zal doorstaan. Daarentegen moet er voor worden gewaakt dat deze gegeven vrijheden geen willekeur gaan uilokken.
Alternatief	x	Uitgangspunt zou moeten zijn dat onder de drempel geen integriteitstoets behoeft plaats te vinden.	x	x	Een databank, waar de aanbestedende dienst de mogelijkheid heeft om in te zien, of een inschrijver over de Verklaring beschikt.	x	Beter Bibob-instrument. Einde maken aan lokale integriteits-bureautjes.	Geen alternatief

Klachtenloket								
Partijen	Unie van Waterschappen	VNO-NCW / MKB-Nederland	G4 (Utrecht, Amsterdam, Den Haag, Rotterdam)	Nvva	GIP	IPO	Imtech	NEVI
Problemen	Men is tegen een klachtenloket. Het is onduidelijk welke sanctiemogelijkheden het loket krijgt, het kan vertraging opleveren in de aanbesteding en het kan bijdragen aan een klaagcultuur en onrealistische verwachtingen bij opdrachtnemers.	Veel bedrijven aarzelen om zelf bij de aanbestedende dienst een klacht in te dienen.	x	In de meeste gevallen worden voorkomende klachten over aanbestedingsprocedures en over eisen en voorwaarden tussen partijen eenvoudig opgelost.	De meest voorkomende problemen doen zich voor op het vlak van communicatie en onvolledigheid van inschrijvingen.	Kleinere opdrachten worden altijd direct in de loop van de procedure behandeld en dit levert zelden problemen op. Het kan echter voorkomen dat gegadigden zich niet tevreden stellen met antwoorden van een aanbestedende dienst. In dat geval zou een uitspraak/advies van een laagdrempelig klachtenloket uitkomst kunnen bieden.	Contact zoeken met een aanbestedende dienst wordt vaak als onrechtmatig in ieder geval als lastig beschouwd. Dit is volkomen doorgeslagen. Medewerkers van een aanbestedende dienst moeten worden voorbereid op het omgaan met de markt.	NEVI merkt hierover in de eerste plaats op dat het niet logisch is, zolang dat de WIRA niet in dit voorstel is geïncorporeerd, klachtenbehandeling in deze wet te behandelen. Het is de verantwoordelijkheid van de inschrijvers om, lopende de procedure, een klacht kenbaar te maken bij een Aanbestedende dienst. Door middel van een nota van inlichtingen wordt deze in principe opgelost.
advies/klachtenloket	x	VNO-NCW en MKB-NL kunnen zich voorstellen dat de oprichting van een centraal vragen- en klachtenloket, in het bijzonder voor die branches die geen eigen klachtenloket hebben, een toegevoegde betekenis kan hebben.	De G4 is geen voorstander van een centraal klachtenloket.	De NVvA onderkent dat de stap naar de rechter voor veel marktpartijen een grote stap is. Een laagdrempelig klachtenloket zou daarbij zeker ondersteunend kunnen zijn en de druk op de rechter kunnen verminderen.	Naar de mening van het GIP zou een centraal advies- en klachtenloket zeker een bijdrage kunnen leveren aan het voorkomen en oplossen van klachten, maar dan wel op basis van de wederkerigheid. Een degelijk loket zou kunnen bestaan uit meerdere onderdelen.	Als een dergelijke instantie goed toegankelijk zou zijn en snel zou werken, dan zou dit uitkomst kunnen bieden.	Als dat loket klachten professioneel kan behandelen is dat een aanwinst. Het lijkt ons echter moeilijk haalbaar gezien de enorme diversiteit aan aanbestedingsplichtige opdrachten	De naam "advies en klachtenloket" vindt NEVI niet zo gelukkig gekozen. NEVI is een voorstander van een onafhankelijk en gezaghebbend College van Wijzen.
voor/ nadelen	Via gedragscodes kunnen uniforme afspraken gemaakt worden over hoe om te gaan met klachten.	x	Wanneer men een klacht over een aanbesteding tijdig indient kan daar in het kader van de Nota van Inlichtingen zelfs lopende aanbestedingen mogelijk nog iets aan worden gedaan. Het klagen bij een centraal loket biedt die mogelijkheid niet.	Een klachtenloket als thans voorgesteld, er in beginsel op neerkomend "van het bedrijfsleven voor het bedrijfsleven", wordt door de NVvA niet als zinvol beschouwd. Een klachtenloket moet bestaan op basis van een wettelijke grondslag, met een onafhankelijke positie met wettelijke bevoegdheden.	Indien invulling wordt gegeven aan een aanbestedingsloket in de vorm van een aanbestedingsautoriteit voor zowel aanbestedende diensten als inschrijvende partijen dan lijken er naar de mening van het GIP vooralsnog alleen maar voordelen te zijn.	Een dergelijke instantie zou op de achtergrond moeten blijven opereren: het zou een nadeel zijn voor het verloop van een aanbestedingsprocedure wanneer zij tussen de aanbestedende dienst en de ondernemers zou komen te staan. Bevoegdheden van een dergelijke dienst moeten goed worden afgebakend.	Zie hiervoor.	Uitspraken van een College van Wijzen zullen de facto als "jurisprudentie" gaan werken ook al heeft het geen juridische status. Voordeel: laagdrempeligheid voor het bedrijfsleven om een klacht te uiten.
Alternatief	Er zou moeten worden ingezet op het voorkomen van conflicten in plaats van centrale klachtenafhandelingen.	Klachten die door het bedrijfsleven worden aangedragen zouden verplicht in behandeling moeten worden genomen door de overheid. Een dergelijke verplichting verbetert niet alleen de rechtspositie van inschrijvende ondernemer, maar geeft ook een signaal op het gebied van naleving.	Men ziet meer in een 'goede ideeën loket' waar iedereen die betrokken is bij aanbesteden suggesties kan neerleggen voor verbetering in wetgeving of beleid. Eventueel zou een aanbestedende dienst in het bestek een klachtenprocedure kunnen opnemen.	x	Volgens het GIP is de enige dan overblijvende mogelijkheid: arbitrage door onafhankelijke arbitrage instituten. De beste oplossing voor klachten is professionalisering.	De rechtspraak met betrekking tot aanbestedingszaken concentreren in een beperkt aantal rechtbanken. Daardoor zouden uitspraken van rechters wellicht meer consistent zijn. Een simpele oplossing kan ook zijn dat alle aanbestedende diensten in hun aanbestedingsstukken opnemen dat voor aanbestedingszaken alleen de rechter in Den Haag bevoegd is.	Centrale klachtenprocedure bij elke aanbesteding. Goede gecertificeerde inkoopopleiding voor ambtenaren in het leven roepen, opdat kennis over aanbestedingsproces en -recht op een centraal niveau wordt bewaakt en ontwikkeld. Uitsluiting van betrokkenheid bij aanbestedingsprocedures van door de aanbestedende diensten ingeschakelde adviesbureaus die aantoonbaar onprofessioneel handelen.	NEVI is voorstander van: 1) een Arbitrage Commissie Aanbestedingen die snel uitspraken kan doen en 2) een Aanbestedingsautoriteit die op naleving van de wet toeziet.